

Womhaj Bóh!

Czisko 28.
8. oktobra.

Četnik 1.
1891.

Serbske nedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišcežerni w Budyschinje a šu tam dostač sa šchwórtlětnu pschedplatu 40 np.

20. nedzela po šwj. Trojizy.

Mat. 22, 2: Njebjeske kralestwo je podobne kralej, kiž šwojemu šynej kwaš hotowasche.

W Božim kralestwje je pschezo kwaš. Bóh a šwět, Ahrystuš a człowjestwo, njebješa a semja dyrbitej šo se šobu šlubicž a šwěrowacž. Tón Anjes chze kóždu duschu dom wjesč do njebjeskeho njewjesčzinoweho domu. Krašna hoščina je Boža šlužba i modlitwu a i šhěrlušom, se škowom a se sakramentom; wošadni šu czi hoščo w ščenju, předač je tón wotrocž, kotryž do Božeho doma woła. To je duchowneho šastojnstwo a powołanje, šo je družba Božeje hnady a šwój hlóš šbėhuje w Božim domje a w człowškich domach, šo we wješelu a šrudobje, tež w šmjertnej hodžinje šchesčizjanam blisko šteji a hiščeze pschi rowje i jehnjecžowemu kwašej woła.

Kwaš je najrjeišche šnamjo Božeho kralestwa, wěrnj wobras bójškeho žiwjenja. „Ša potajnosč je wulka“, praji šwj. Pawoł junu, hdžez wón mandželstwo i lubošču bjes Ahrystušom a wošadu pschiruna. Nunje tak móhlo šo wot našcheho ščenja prajicž, hdžez Bože kralestwo šo i kwašom pschiruna. Pošny dostatk je w mandželstwje kaž w Božim kralestwje; lubošč móžnišča dyžli šmjercž pschecžehuje wobaj šwjastaj žiwjenja. We wodacžu hrěchom, w žiwjenju a šbóžnosčzi šo šlub Božeho kralestwa wobšamtnje. „Ša chzu i tobu šlub ščinicž do wěcznosčze; ja chzu šlub ščinicž w prawdosčzi a šudženju, w hnadži a šmilnosčzi. Šaj, we wěrje chzu ja i tobu šlub ščinicž, a ty budžesch teho Anjesa pošnacž. W tym šamym cžakšu chzu ja, praji tón

Anjes, wuššyschecž; ja chzu njebješa wuššyschecž, a njebjo budžez semju wuššyschecž.“ (Hosea 2, 19—21.) Njebjo wuššyschi semju, hdžez prawe modlitwy a proštwy i hlubokosčez i Božemu trónej šo šbėhuja. Duž prašchej šo, špěwaza człowišta duscha, na czo twoje žedženje a požadanje dze. Je šwětny lóšcht, hara šemškeje wješelosčez, do kotrejež šo cžišnyč chžyl? Je-li to twoje pschecze a žedženje, dha móžesch pschi motatym šhelichu hordosčez šnadž junu hodžinu (šchtundu) šwontowneho wužiwanja namafacž, ale wěrnj pokoj njepšchindžez do twojeje wutrobny; njebjo cze njewuššyschi. Albo je-li wješele na pjenješach, lóšcht na šamóženju a šuble, žadanje domy a pola nakupowacž, dha šnadž twoje žadanje šo czi dopjelni; ale mēra w nim njenamafasch; njebjo cze njewuššyschi. Šwjate njebjo jeno wuššyschi šwjate pschecža semje. Ale hdžez je to twojeje dusche požadanje a twoje myšlenje wo dnjo a w nožy, kaš by móhl šo šbóžny ščinicž, tudy w nadžiji, tam we widženju; potom wuššyschi njebjo semju. Dyrbi šo paš prawje modlicž, wěricž, bėdžicž. Šaložk twojeje nadžije dyrbi twjerdžez štejecž, a tutón šaložk je ta hnada twojeho Boha. Najprijódžy tón Anjes i tobu šlub ščini w prawdosčzi a šudženju. Dyrbišch špošnacž, šo pschēd Božim woblicžom žadny živy prawy njeje. Potom tón Anjes i tobu šlub ščini w hnadže a šmilnosčzi. To je tón twjerdny grunt, Boža wóžna wutroba. We wěrje chze tón Anjes i tobu šlub ščinicž. Teho dla dyrbišch wěru mēcz, žiwu njekhablazu wěru do hnady Božeje w Ahrystušu Jesušu, potom šy ty Boža šlubjena njewješta a wot njeho wušwoleny. Šy ty wušwoleny, luby šchesčizjano? Na tute praščenje dyrbišch wēšte wotmolwjenje mēcz. Štaraj

Bo wo njo czaß žiwjenja i bojosežu a se rženjom a tola tež i khróblóscžu a i doměrjenjom! Pšchetož wjele je jich pomołanych, ale mało je wufwolonych!

Rosdzjelene pucze.

Po němstim Jana Wjedricha.

II. staw.

Wo wšy bě so po klóncznym sthomanju jara pšcheměniko. Běchu-li pšchipódnju hašy kaž morme byle, tak so běchu jeno tam a sem něotre hrjazze džěczi widžecž, dha běchu nětk scžežki počne so domoj wróczazny, kiž wótsje po swojim puczju cžahachu, bur pšchemyšlo, kať wjele dale bě jeho njedželste džělo pšchinješkó, ale tež mjeršaty so ja wufšomaj drapajo, hdyž na dvojaku mšdu spomni, kotruž mějesche sa poč džěnske džělo płacžicž; džělaczerjo wješeli dla swojeje sašlužby, ale rošnjemdrjeni na džělo, dla kotrehož dyrbyachu swój šamšny dom šakomdžicž a kotrež bě jim nusny a derje sašluženy czaß wofšchemjenja pšchifrótschiko — a bjes nimi wšchitkimi namaka so tež jedyn abo druhy, kotrehož jeho šwědomnje khostasche dla wofšweczenja teho dnja, wo kotrymž tón šnješ praji: „Tón šedmy džěni je šabat teho šnješa, twojeho Boha, na kotrymž njedyrbyš žane džělo džělacž, ani ty, ani twój šyn, ani twoja džowka, ani twój wotrocž, ani twoja šlužomna džowka, ani twój šfót, ani zušomnik, kiž w twojich wrotach je“. A prawy mēr w wutrobje njemějesche ničtón. Šdyž pak čyrjódka mlodych ludži cžehnjesche, tam bě lute harowanje a šmjecze — wšchaf pacholjo lacžnosčž šobu pšchinješechu, kotruž čžyčhu na wjeczorie dospěkójicž, a wšchaf holzy na to so spuščezachu, so budže džěš hšposja woko šacžinicž, ldyž hodžinu dleje přjecž wofštanjeja, hacž by so hewaf štačo. Nětk dyrbyjesche so jenož kšwatacž a džělacžerštu šufnju so šwlez a hišcže k nožy njedželštu draštu pštačž, kotraž wodnjo w njedželškej Wožej šlužbje njebe k cžesčži pšchifšča — „wšchaf dyrbymy tež wjedžecž, so je njedžela“, tak rěšasche tam a sem. A jako so wjeczor hšubšcho kšilesche, šwěcžesche so w forczmje, kotraž njetě daloko wot zyrkwje, jako by w Rodezách žiwe pšchědstajenje teho pšchifškoma byčž dyrbyčo: „hdyž naš Boh šebi zyrkej twari, tam šebi čžert kapalnizu pšchitwari“. Pšchetož wjele tajkich forczmow šu čžertowške kšapalje, kotrež šteja w šlužbje hordosče tych woczow, hordosče teho cžěla a hšofarneho žiwjenja! A šelto je tajkich forczmarjow — džakowano Bohu nješbu wšchitzu tajžy a někotryžšuliz forczmar je cžěšny a šprawy muž — šotšiz nješbu ničžo hacž poškušni šlužomnizu škeho nješchězela. Šajti bě tež Rodeczanski, kiž wjedžische pacholow k šebi cžahnyčž, so jemu do šyče džěchu, kaž muchi do pawcziny. Šak so šwějesche, hdyž po tajkim wjeczorie někotryžšuliz i cžěškej hšowu a i prošdnej móšchnju dom džěšche, šwoje dobre pjenješ sa hubjeny palenz a sa hišcže hšorsche pivo wofštajiwšchi, a šak by wón šebi i teho šwědomnje cžinicž dyrbyč, hdyž so wšchelki hšech w tajkich nožach w jeho domje šta. Šeho šwědomnje wšchaf dyrbyjesche woněmicž pšchěd jašnym kšintom šlěbornych tolerjow, kotrež so w jeho kšchini kopjachu. Wón rad k ludžom džesche, so dyrbi tola po hšocžowych žadanjach cžinicž, bjes tym so wón pšchězo hšocžki k nowym žadanjam šchězumašche a prawje wšcho lšestwo a wšcho hrube nješocžiwne wafšnje w Rodezách šakozesche. Šutón forczmar — Barthel i mjenom — wjedžische derje, so šmėje tutu njedželu tež šwoje žně. Šeho dla hdyž bě lědma klónczo so šchowalo, so na wufškej rejwanškej šubji šwěcžesche, so bě jeje jašnosčž daloko widžecž. A kaž kšntwory k šwětkěj lecža, tak k tutej jašnosčži Rodeczanskiž mlodži hólzy po čyrjódach pšchibězachu. Šš wofnách zyrkwineho šorma šwěcžachu pošlednje šklóncžne prubi, kaž pšchězělšiwne njebeške šwětko šiwajo, a kaž móžny porš horje pošafujo — ničtón pak na njón šedžbowacž njechafche — wšchaf šwětko i forczmy šwětkišcho so šwěcžesche a lacžnym wofšchemjenje a rejwanje lubjesche. Šako by so i tym pošriebnosčž k Bohu štworjeneje cžłowškeje wutrobny špokójicž mošta! Ale je wšchaf pšchězo tak: šchtož kšlěb teho žiwjenja w nanowym domje šapřewa, tón bšrsy sa šklóžišnamy pšchima, kotrež žušba jemu dawa. Bšrsy bě tež harowaze towarštwo šhromadžene a jako bě potom jedyn i hólzow „pšchipadnje“ něotre holzy trječik, kotrež běchu rad jeho pšchepoščenje do forczmy pšchijale, so bšrsy tež něčtó namaka, kiž móžesche na harmonizy hracž a na šubji so reje šapoczachu, bjes tym so so wokoło wšchelakich šlidow hracžny šhromadžichu. A bšrsy bě wšcho pošne dyma a šura a pšchěš woczjinjene wofna so wuliwafche cžermjena jašnosčž do cžmy a wšchelakich džiwich hšošow so w dalokosčži šyšchjesche.

Tola wofštajmy měšto, hdyž so njedželštemu wofšweczenju, kotrež bě žyšy džěni tračo, na wjeczorie hišcže fróna štajesche.

Šelšach w Reichartowym domje bě so wjeczorne žohnowanje špěwako; wotrocž, cžichi, šwěrnny cžłowjek, kiž hižo wjele lět na dworje šlužesche, bě do hšródje šchaf, šlužomna džowka bě so na šubju podaťa — a tež Ernst Brendel so na dompuč pšchihotowaf. Šoško bě hišcže i Wilhelmom w šklódnizy šedžaf, jemu powjedaf wo šwojich wotpošladanjach a wo šwojim pšchichodnym šbožu, a pšchi tym bě so pšchězo na to šłowo dopomnicž dyrbyčaf: „Cžłowjeka wutroba wumyšli šebi pucz, ale tón šnješ wjedže šam jeho kšód“. A Reichartez nanowe pošafanje na wjele šrudoby bě jemu nimale kaž wěšchěenje a pšchězimo tajkim myšlam šběhny so šašo jeho wutroba: to njedyrbyjesche, to njemóžesche, to nješmědžische jemu Boh cžinicž. O haj, pštnu nětk šam, so mějesche hšordu wutrobu, šyrnjež šebi šam to njemušnaf. Wšchaf čžyšche so jemu šdacž, so by šebi se šwojeje pošožnosčju, šwojim kšmšchifšhodženjom, šwojim šanjehanjom hšrechnyh wješelow něšajku sašlužbu pšchěd Bohom pšchihotowaf. Wilhelm pšchězela hacž k wrotam pšchewodžesche a da jemu ruku, jako hawtowaza cžrjóda po hašy pšchiběža. Přjedy wšchěch druhich něšofš mlodži pacholjo, jedyn šchwiznik i hšofšnym woblicžom a i cžornymaj woczomaj, kotrež njemóžeschej žanemu cžłowjetej do woblicža pošladacž. Šaha, wofšasche, šašo šedžitaj dwaj pošožnaj hšromadže! Štaj wo dnjo lěnej bytoj a budžetaj nětko prawje šwarjecž na bjesbšžnikow. Ale wšcho derje, šwój rjany wjeczor šebi sašlužitaj. Ernst Brendel čžyšche so na wššměwza dacž; Wilhelm pak jeho ruku džeržo i mērom džesche: „Wofštaj naju na wošoj, Glasarjež Ršchěšcijano! Šlój nješšmoj ničžo škeho cžinikoj. Boha so bojecž a jeho šasnje džerjecž, so škušča wšchitkim ludžom a mój, džakowano Bohu, hišcže sa prošu hšodne džeržimoj, rodžicž wo jeho šasnje.“

„Šaha“, so tón šwějesche, „na tebi je so poš škasyl. Ale hdyž čžyš přědowanje mēčž, potom móžu radšcho kšmšchi hičž.“ — A i wštrym šmjecžom kšwatašche dale.

Šeho towaršch bě jeho mlodšchi bratr, Ršorla Glasar, pachaf wokoło 16 abo 17 lět štary, šudžerjamy a cžornonšocžkaty, i cžěšom tak šchwiznym a tak šylnym, a i šak rjanym woblicžom, so by so najrješšchi mlodženz w žyšej wšy mjenowacž móšł, jeli so njeby so w jeho žyšym wafšnju njewurješnita hrubosčž wuprajika. Ša hubomaj, kotrež so hšusto k nješanibitej rěcži woczjinšchetej, ležesche něšcho tajke nješocžiwne a žadošcžiwne a i woczow šwěcžesche so jemu tajki džiwí wofšni, so móžesche so i lšhka prajicž, šak i mlodej wutrobu šteji, kotraž w nim byšli. Šchtož by jeho widžaf, kaž bě runje w forczmje holzy na so cžahnyč, jako i nimi rejwafche, a šak bě jim nješchifštojne šłowa do wufšča wofšaf, so so cžerwjenjachu, tón dyrbyjesche i nutššomnym hšěwanjom na mlodeho pachola šladacž. Glasarjež Ršorla bě hižo po žyšej wšy šnaty přjedy hacž ščulu wopuščezki. Šadyn šchtom w holi njebe pšchewyššofš, žana woda pšchěššubofa — Ršorla pšchewinu wšchitke cžěžkoty, hdyž móžesche poščžłowe hšěšdo wufšacž abo nješbožowneho raka pošadnyčž. A šěda šwěrijatam, kotrež do jeho mozny padnychu. Běchu šbožowne, hdyž bšrsy šwoje žiwjenje šklóncžichu poš čžwilemi, šajkež šebi wón pšchězo nowe wufšwoli. Wucžer mějesche kšždy džěni i nowa na njeho škoržicž a šaraf jeho se šdnychowanjom rošwucži, a hdyž jeho wobnowjenje kšchěšcijanškeho šłuba pšchidžje, jeho wofšebje se šwjatej šrutosčju a i wutrobnej lubosčju napominašche, šchtož kšróblš hólz šak šapšacžki, so jemu sa kšribjetom jašny wufšunny. Šo bě najmlodšchi w Glasarjež domje pšchěš njerosšomnu macžer wot mlodosče škaženy. Šemu by prawe wješele byčo, hdy by so i tymaj dwěmaj „šromnymaj“ do poškow dacž móšł, kotrejuž šatrafšnje hidžesche. Šola šaršchi pošajnišchi bratr jeho wotdžerža a šruta nanowa šasn, so njeby w šady wofšaf, jeho domoj wofšasche, šak so bě i hanjazyš šmjecžom špokojom. Brendel pak so i wutrobnyš ruku dawanjom wot šwojeho Wilhelma džěli, kiž hišcže k njemu džěšche: „Budž dobreje myšle; jich šwěch njeje hšodny, so so na njón mjeršamoj.“ Šak so pšchězelaž džěšchtaž a bšrsy bě Reichartez dom w najššubšchim mērije. (Pofšražowanje.)

Bjesbšžnosčž šozialdemokratije.

(Šklóncženje.)

Š twojeho rta šudžu ja cže! (Šuf. 19, 22.)

Šež šamny šnaty anarchišta Šloš pšchi wšchaj šwojeje nješklóncžnej šwobodnosčži tola se šozialdemokratami šwišuje. Šón, kiž běšche w lěcže 1878 hišcže rěcžnik we wufškej šozialdemokratiškej šhromadžišnje w Šarlinje, kiž šehdom dwšrkštemu předarjej Ššćkšrej napšchězimo šupi a „pošam“ hšožaze šłowo pšchiwofa:

„Czinićże wasche rachnowanje i njebjeßami, wasch czaßnik je wotbježal“, je jich psches měru wjele, woßebje młodnych ludži, do sozjaldemokratisteho lěhwa czaßnik. A hač runje je wón pschezo dale na lěwizu stupił a je dołho hižo wuprajeny anarchista, tola hiščcze 26. januara 1890 „sozjaldemokrat“ wniščschi pißmow wot Marga, Basalla, Dießknechta atd. tež wščitke pißma, wot Sana Mosta wudate, swojim ludžom poruczuje.

Hdyž tute wuprajenia, kotrež ßmy tu podali, ßniščimy, ßo sozjaldemokratam tola wjazy radžicž njemóže, tón poroß, so je sozjaldemokratija bjesbóžna w swojich wucžbach, wot ßo poßaßač. A ničtó jim wěricž njebudže, hdyž woni přeja, so se sbežkarjemi w swjaßku steja. Wóžno drje je, so wobhladniwiščim wobjerjam sozjaldemokratow ßo tajke bjesbóžne, thróble a njeprichistojne wuprajenia njeßpodobaju, dofelž jim schodža; ale wone ßu tola sswjene a ßo se ßwěta pschinjeßč njemóža. Se nußne, so ßo tute wuprajenia pschezo dale bjes ludom roßschěria, so bychu ßo tym woczi wotewriße, kotřiz hiščcze žyku wěz na lohke ramjo bjeru a ßebi sozjaldemokratow dla žaneho wobmyßlenja nječinja.

Woßebje ja wojowanje, kotrež chzedža sozjaldemokratojo nětko na kraju wjeßč a kotrež ßu hižo sapocželi, ßu ßebi sozjaldemokratojo psches tajke wuprajenia bróni sežinili, kotraž budže ßo pschecziwo jim ßamym se wšchej wótroßczu a nadžijomnje tež i wulkim wußpěchom trjebacž.

Wada nowin „do předka“: „Wostajcže wěru na pokoj!“ a wuprajenie wudawarja „Barlinskich ludowych nowin“: „Hdyž ßo na kraju snt na njepricheczelstwo pschecziwo wěrie poßoži, budže strona pschewißowarjow sšubicž“ — pschepoßdže pschindže. Hejchleriske seßhaßne rěcže: „wěra je privatna wěz“ wjazy žaneje waznoße nimoja. Sozjaldemokratija je sswjawnje spóßnata sa naßchej wěrie njepricheczelßku stronu, psched kotrež budže ßo wěrijazy krajny lud samknyčž.

A sčto budže krajny lud hiščcže wjazy cžinicž, na tym žaneho dwělowanja wjazy byčž njemóže, hdyž je ßo jemu roßjaßniko, sčto „sozjaldemokratija“ wo „burach“ myßli a rěczi.

„Barliske ludowe nowiny“, kiž sozjaldemokratistke myßle saßtupuja, ßu w septembrje a oktobrje saßdženeho lěta wšchelake naßtawki pißale, kiž wo „burach“ jednaja. W tutych naßtawkach ßu woni wěßtemu Maglej ßlowo dali, so by se ßwojeho naßhonjenja powjedaß a ßo wuprajil wo myßli: „Sčto sozjaldemokratojo wo burach myßla.“ Sozjaldemokratistke nowiny doßčž njepocžinkow pomjenowacž njewjedža, kotrež dyrbi bur mēčž. Woni na krajnym ludu ničžo dobrego ujewoßtaja. A to stawa ßo — hač runje je to pschecziwo strowemu roßomej — w tym ßamym wotomiknjenju, hdžež chzedža krajny lud sa sozjaldemokratiju doßnyčž!

ßo myßli sozjaldemokratisteho spißacžela je bur „hejchler“. Tute „hejchlerstwo, wot kotrehož ßo wšcho cžlwiße podcžisčezuje a podrywa“, je saßožlne smyßlenje, kotrež žyße waschnje kšchescžijanisteho bura wobknyži. „Ty njemóžeßch, hdyž ßo burow na ßwědomnje praßchěßch, žaneho praweho wotmolwjenja doßtačž.“ Tute „hejchlerstwo“ ßo woßebje w nabožnych wězach poßaßuje, hdžež ßo woni jako tajzy wopoßaßuja, kiž ßu jenož swonkownje „ßwjeczi“. S tutym swonkownym waschnjom woni tež k spowjedži džeja, wot kotrež burjo žaneho polěpščenja domoj njeprichinjeßu; pschetož „wščitko je swonkowne“.

„Hdyž bur k blidej teho Rußeßa stupi, — taß pißaju sozjaldemokratojo wo burach — je wón wjeßeßy, hdyž móže ßo wot spowjedže hačž k wotßaßanju dđeržecž; hdyž wón psched žyrkwine durje stupi, je wón tola saßo tón starý.“

Bur ßo njepolěpšchi, wón na ßwoju sßaženoßčž njemyßli a njecha tež poroßowany byčž.

Bur tež žaneje luboßež k wěrnocžizni nima. A runje taß khablaty a njewěßty je wón tež, sčtož „sprawnoßčž“ naßtupa. Sprawnoßčž je jemu swonkowna wěz; hdyž to njewobkędžbowany cžinicž móže, dha mjěßniki na polu dale ßuwa.

Burojo bjes ßobu ßebi sa cžezčzu steja. „Swonkowne pscheczelne waschnje je jim taž mēd; woni ßebi bjes ßobu najlěpšche pschēja; móža paß bjes ßobu taß tež saßo wopomnicž, kaßki cžlowjeß tón abo druhi woprowdže je.“

„Burjo ßu wußmēßcherjo.“ Woni drje derje wotmolwja, hdyž ßo jich praßchěßch, a hdyž přecž džeßch, hiščcže i daloka ßniščisčich, hdyž wo tym ßo ßmējo rěcža, sčtož ßy k nim praßil. Woni ßebi myßla, so maja wščitzy ludžo tajke tupe wußchi, taž woni ßami.

W cžisßle tutych nowin ßo bur jako hšupny wopißuje. W nič ßo n. psch. pißche: „Wola bura ßo tamna džiwna hšupocžž poßaßuje, kotraž w tym wobsteji, so cžlowjeß njemóže nětežische podawki, kotrež

ßo wotoko njeho stawaju, prawje sapšchijecž a roßßudžicž. Taß bur „taž ßlepny psches žiwjenje“ stupa a je „krocžel po krocželi ßebi a druhim wobcžežnoßčž“.

Dale rěka: „Bur cžucža wo pschewědčzenju nima; wón njewě, sčto to je, hdyž je cžlowjeß pschewědčzeny.“

Stónacžnje ßo bur wobraßuje, jako by w najwjetßchej njecžisťoße žiwy byß, jako by pod pschifrcžom swonkowneho dobrego waschnja najwjetßche njestutki potajnje wuwjedß.

Naß sozjaldemokratojo naßch burßki staw wohaßbjeja, dyrbjeli wščitzy burjo ßniščecž. A hdyž potom sozjaldemokratistzy sawjednizy pschindu do burßkich woßadow, so bychu tam ßwoje sšromađisny dđerželi, potom njech ßo tež bur jako tón wopoßaßuje, kiž wě, sčto ma wo tajkich ludžoch dđeržecž a kiž jim napšchecziwo stupi a na jich blady njepoßlucha.

ßladajcže ßo sozjaldemokratow, kiž drje i liščcžerßkimi ßłowami ßo k wam pschiblißuja, kiž paß ßu sšutßkach torhaze wjeßki. A so woni na kraju pschindž chzedža, to woni sswjawnje wupraja; ludži na kraju sawjeßčž, to je nadawß, kotryž maja sa pschichod we wocžomaj; duž kędžbuycže ßwěru, budžcže hotowi wojowacž sa ßwjate poßtady ßwojeje wěry a ßwojeho sßoža.

Roboty.

Njechodži ßo přecž, so w naßchim cžaßu wulka njepokojoßocž w ludu teži. Ničtó njeje se ßwojim poßoženjom spokojom. Wóžny ßebi myßli, so ma ßo slě na ßwěcže, pschetož wón njehlada niže, ale pschezo wußche ßebje, wón njepomina abo njewě abo njecha wjedžecž, taß w saßdženych cžaßach bē, a taß cžezto ßo naßchi wóžwojo hiščcže psched 60 abo 70 lětami mējachu. Sa jo wēm, ja ßyn jo widžal. Sa chzu tu jenož na jene, na robotu w Sserbach spomnicž. Bur dyrbjěßche lěto wot lěta wotrocžka a spšchah konjom abo woßow, saßrodnik džowku abo wotrocžka knježkej dđeržecž; tuczi mējachu tam kóždžicžki dželawy džen na robotu jecž abo hičž a darmo knježe pola, łufi, haty, hdyž ßo wobßhwachu, wobdžewoßacž. A kšěžkarjo mējachu w žnißisßim cžaßu paß 12 paß 20 paß 24 dnjom roboty. Wóžde ranje abo wjecžor pschindže sšchoßar abo hejtman kaßacž, hač ma bur wos abo pšuh abo bróny, a saßrodnik, hač ma kopacž, motyku abo hrabje atd. ßobu bracž. A w sšmje mējachu robecženo knjeßowe žita młocžicž abo knježe ryby do mēßtow wosnyčž atd. To bē jena roboty. Druha bē ta, so dyrbjachu na Michaßa wščitzy młodži hólzy a wščitke młode hólzy na knježi dwór pschindž, hdžež mējachu ßo do rjada jeßtupačž. Nětko ßebi sšchoßar a hejtman tych wubraßatay, kiž mējachu na nowe lěto na knježi dwór na ßlužbu pschicžahnyčž. Potom haße ßwědžachu ßebi burja ßwoju cželedž pschisťajecž. A kaßta wulka mßda ßo na dworje pšacžěßche! Džowka doßta poßdra tolerja a wotrocžk tßi tolerje na lěto a kóždy tydžen pokrutu cžorneho kšlěba, kotryž ničtó jecž njemóžeßche. S wjetßcha ßebi jón doma sa lěpšchi wumēnichu, a knježi kšlěb tam potom sštót doßtawajche. Holzy dyrbjachu n. psch. wšche hromadže w krumarňi na wußkewißazej taß mjenowanej „kruwjazej kšlězy“ noßowacž, sčtož bē tola jara wohidne. Teho dla jamožiczi* starßchi pytaču pola knjeßiwa ßwoje džowki wot tajke ßlužby wukupicž, sčtož ßo, taž ßo dopomny, psches mojeho nana, kiž bē w Tradowje i ryčtarjom, Tradowßej Poßlentež rjanej Ganzy poradži, so njetrjebajche na woßudnu kšlěku poßtupicž. Tajke něhdusche wobstejnoße ßu mi sšajome i Deberz a Tradowa, kotrež wßy jenemu knjeßiwtu ßlušchěßchej, se Staßkowa, Lubhoßcžca, Žitra atd. Sšlobodni wot wščitkich tyčhle robotow bēchu kšlěčtyryzy podanjo. — Sčto dha bychu naßchi nětežischi hoßpodarjo a cželadnizy praßili, hdy bychu ßo tajke cžaßy saßo wrocžile? A cžomu dha po tajkim ta njepokojoßocžž, sawißnoßež a njewěra? Hdyž budže mjěß ludom saßo wjazy spokojoßocže, ßwěry a wěry knježicž, budže tež saßo rjeßißcho a sßožownißcho na ßwěcže. San Welda.

* Sčto paß bē w tehdyßchim cžaßu samožitoßež? Hdyž robocžanißa burßka domjaza džowka pschi ženitwje wot ßwojeju starßcheju pol sta toleß a krumu ßobu doßta, bē to samožita, hdyž paß sto toleß a dwě krumje ßobu doßta, bē to bohata njewjeßta. A dženßa, hdžež ßu roboty sšehnjene? —

Jurij Emmerich a ßwjaty row w Sšorjěßzu. Wšchi wjecžornym Sšorjěßßkim boßu tam, hdžež dróha do Mißßeje wjedže, namaka ßo jedyn i najdžiwnißchich pomnikow stareje pobožnoßeže, ßlawne a woprowdže tež w ßwojim waschnju jenicžke pschedßtawjenje ßwjateho rowa w Jerußalemje po mjěßißej mērie. Se saßoženjom tuteho ßwjateho rowa ma ßo taß: „W 15. lěßtostku bē w Sšorjěßzu žiwy knjeß Jurij Emmerich, ßyn bohateje a woßebneje mēßchcžanßkeje

kwójbny. W jeho nanowym domje, fiž bě tehdy f mēschczanostu (bürgermeister) kczjateho mēsta, bě jara pobožne a czjēne žiwjenje, ale na kwójich wjele puczowanjach nawukny Zuriij lohke waschnje a ryczeriske sadžerjenje. Zonam a knjeznjam bě wón wošebje strašchny, pschetož wón bě rjany po shtalczi a mōžesche jara derje a hladzy rēcjeć. S tajtimi khumšchtami njebě jemu czjēžo, wutrobu czjēšneje knježny f mjenom Benigny Horischelez sabludžic a ju wo ieje njewinocž sjebacž. Zeje nan, fiž bě se kufelnikom, žadašche, so by Emmerich so f jeho džowku woženil a ju sažo f czjēšči pschijnješt, ale Emmerichez horda kwójba nječasche nicžo wo tym wjedžecz. Tole wohanibjenje roshněwa zykly staw kufelnitarjow a da hižo dawno wulkemu hidženju pschecziwo hordym schlachtam we nim roscž. Nastachu sběžti. Zyrkej pak khostasche hrēšchnifa psches nakladjenje pokuty, kotraž so Emmerichowemu žadanju po wokolo- czahanju derje lubjesche, kasasche jemu puczowanje do Jerusalemškich kwjatyh mēstow, kotrež wón tež w lēcze 1465 nastupi, psches czož so domjazych sběžtow sminy. Bě pak jena w Šhorjelzu, kotrež bě dželenje wot Emmericha jara czjēšte, to bě mloda a rjana wu- dowa f mjenom Agneta Fingerina, kotraž hižo dawno stradžu Emmericha lubowasche. Tola luboscž wě šebi pomhacž. Wona, so do mnicha pschewoblekawschi, sa nim puczowasche. Emmerich njebě mačo pschekhwatany, hdyž so jedyn džen zykly mnich cžabej pschisamkny, kotryž jeho na jene dobo f mjenom mjenowasche. Wona wobkhowa na zyklym puczowanju šwoju mnichowšku draštu, tak so ničo njeprytny, so bě žona. Pucz džjēšche psches horu Sinai a psches arabisku puscžinu. W Jerusalemje spōšna Emmerich f šwo- jemu wulkemu spodžiwanju, so ma ležomnošč wokolo kwjateho rowa a druhich kwjatyh mēstow džiwnu podobnošč na mjenowane strony pola Šhorjelza, a wón wobjamkny hižo tehdy, kwjaty row w šwojim nanowym mēšče twaricž. Emmerich doby šebi w Jeru- salemje wulku czjēšč, pschetož tam jeho ryczerja kwjateho rowa fczinichu.

Šso do Šhorjelza wrócziwšchi, hdžez běchu na prijedawšche swady sabyli, pošweczi so zyle šhromadnemu lēpschemu tuteho mēsta, kotrež šebi jeho w lēcze 1483 sa mēschczanostu wušwoli. W lēcze 1476 pak poda so drugi ras do Jerusalema. Tón ras so pschisamkny cžabej sakšeho wójwody Albrechta Wutrobiteho a wša dla šwojeho twara molerja a twarišeho mišchtra šobu, kotraž dyrhješhtaj jemu kwjaty row wotrišowacž. Drugi ras so wró- cziwšchi šapocža wón twar, kajtiž so hišče dženša widži. Ze wjele pjenješ placzik, ale Emmerich mōžesche to wuwjescž. Bě tak bohaty, so jeho Luther Šhorjelskeho krala mjenowasche a lud jeho sa škoto- cžinjerja džeržesche. Wobšedžesche mēsto Schönberg a 17 wšow wokolo Šhorjelza, bješ nimi wjele ryczeriškich kublow. W mēšče kufesche jemu šydom domow. Mēsto je wón jara kručze wobknežik, pschetož so powjeda, so je ras mēschczana wot- prawicž dač jeno teho dla, dofelž bě so w wobroczenym kožuchu se šwojej žonu a se šwojimi džjēczi do kupjelow podač, so by šebi f nimi žort cžinil. (Pschecziwo pschewoblekanju Agnety Fingerineje pak njebě tak fruty.) Tež so powjeda, so je šwojeho šahrodnifa powjēšnyčž dač, dofelž je wotpadnjeny šad jedł.

Kyrie eleison. Šsmny našchim lubym cžitarjam psched krótkim wo šlowje hallelujah w našchej liturgiji powjedali. Čhžemy dženk jim krótko powucjenje dacž wo druhim liturgiškim spěwanju, mjenujzy wo šlowje: Kyrie eleison. Kyrie eleison je tež prawje bibliske šlowo a je f grichiškeje rēcže wsate. Něka pak do našcheje rēcže pschetožene: Knježe, šmil so. W starym a w nowym šatonju namaka so tónle hłōš wo pomoz. (Pš. 51, 3. 123, 8. Mat. 9, 27. 15, 22. 17, 15. 20, 30.) W japoschtolškim cžafu hižo trjebasche so tole šdychowanje f trojenicžkemu Bohu: Kyrie eleison — Šhryščeje eleison — Kyrie eleison! w Božich šlužbach. Naj- pryedy so hromadže se šhromadnej zyrkwinej modlitwu abo f lita- naju spěwasche, hdžez wošada kōždu jenotliwu wot duchowneho spě- wanu proštwu se šwojim Kyrie eleison wobtwjerdži, kotrež waschnje mamy hiščeje dženk na pokutnych dnjach. Zyrkej je grichiške šlowo wobkhowala, runje kaž hebrejške hamjen (šawernje), hošannah (Knježe, pomhaj nam) a hallelujah (šhwalcze teho Knjesa), so by zyle kšješczijanstwo wšchēh lēštokow a krajow šebi šwojeje jednoty wēšte wostało a w někotrych šlowach so f Bohu w přenjošnych rēcžach wołało, w kotrychž je šwj. Duch najprjedy rēcžal. Wone pokajuja na historiju a šaibženosč zyrkwie a pošbēhuj a pohlad f krašnemu cžafej, hdžez budže šmēščenje rēcžow kaž wšcho hubjen- štw hřecha pschestacž a dobyčzeriška zyrkej w jenej rēcži spěwacž:

Šhwalba a czjēšč a mudrosč a džak a mōž a šylnocž budž na- šchemu Bohu wot wēščnosče do wēščnosče. Šamjen.

Hižo jow delkach so šetkaju stawy na Šhryštušowym cžele pschi wšchej wšchelafosčzi šwojeje krajneje a macžernej rēcže w šhro- madnym rošmjenju tych šlowow, f kotrymž je so Šsraelski lud w Mōjšašowym a Davidowym cžafu a pschi Knjesowym šjewjenju f modlenjom, šhwalenjom a wušnawanjom f Bohu wobrocžal.

S mišionarjowej žonu pschindže psched krótkim kšješczena indiška žona, kotraž mōžesche jeno šwoju rēcž, do Barlina. Pschecželniza mišionštw da jej Božu martru se šlowami: Šišu (Šesu) — Hallelujah! — Šamjen. Duž so jašne wōcžto w brunym woblicžu šwēčjesche. Šindiška a němška kšješczijanka bēšchtej šebi rošmikej.

A potom? Š staremu Šhilippej f Meri pschindže junu wješečy mlodženz a praji: „Wješel so so mnu, luby stary nano! Nētk mam šrēditi, so mōžu wyšoku šchulu wopytacž a prawišnik (wucženy prawow) byčž. Nētko je moje šbože hotowe.“

„Derje, mōj šyno“, džjēšche tón stary. „Nētko budžesč ty ša- pocžecž pilnje wuknyčž, tola — šchto potom?“

„Ša šti lēti šwoje pruhowanje wobšteju a wēščje f czjēšču so f wyšokjeje šchule wrócžu, a moje powošanje nastupju.“

„A potom?“

„Potom budu wšchu pilnošč nałożecž, wote mnje budža daloko a šcherofo rēcjeć a wšchitzy ludžo, wošebni a nišzy, mje wopytaja a so mi domēria.“

„A potom?“

„Potom so woženju, a šwoje džjēczi tak wocžahnu, so mōže nēšchto f nich byčž.“

„A potom?“

„Potom so na wotpocžinš podam, budu so nad šbožu šwo- jich džjēczi wješelicž, jich luboscž wužicž a šmēju šbožowny wječzor žiwjenja.“

„A potom?“

„Nō, pschezo njemōžemy na šwēčje wostacž a hdyž byčmy mōšli, to dobre byto njeby, — potom wšchaf, potom — dyrbju wumrjecž!“

„A potom?“ so pobožny šchēdžimž dale woprašča, mlodženza ša ruzy pschimnywšchi jemu do wocžow pohlada: „Mōj šyno, a potom?“

Duž mlodženz woblēdnny a šapocža kšjepotacž a šyly jemu f wocžow bēžachy. „Mēj džak, luby stary nano“, wón škōncžnje praji, „ja šym najwážnišche šabył — so je cžlowješej postajene junu wumrjecž, potom pak to šudženje! Ale wot dženkniškeho dnja čžu šebi najprjedy na najwážnišche myšlicž a pošledni a najwyšchšchi kōnz mojeho žiwjenja najprjedy a pschi wščēm we wocžomaj mēčž.“ A mlodženz džeržesč: šwoje šlowo. Duž mō- žesche tež w nowym, Bohu šwječzenym žiwjenju we wješečej na- džiji na to: a potom, šchtož sa njeho nicžo žakōšneho wjazy nje- mēšesche, šebi myšlicž.

Ludwik f pschimjenom „šwjaty“, franžowski kral, praji: „Trojake wobkrepjenje, kotrež je so mi w šwjatej kšješčenizy do- štało, je mi wjazy hōdne hačž kralowška kōna, kotruž nētko na šwojej hłowje nošču.“

20. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Mateja 22, 1—14.	Šphešiškich 5, 15—21.
Pōndžela	1 Šamuela 16, 14—23.	2 Šimothjeja 2, 19—26.
Wutora	= 17, 1—19.	= 3, 1—17.
Štrjeda	= 17, 20—31.	= 4, 1—8.
Šchtwórtk	= 17, 32—51.	Šituša 1, 1—16.
Pjatk	= 18, 1—14.	= 2, 1—15.
Šsobota	= 19, 1—18.	Ššalm 20.

„Pomhaj Bōh“ je wot nētk a niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wšchēh psche- dawarňjach „Ššerb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje dostacž. Na šchtwórcž lēta placzti wón 40 np., jenotliwe cžišla so po 4 np. pschedawaju.